



In elitehelm

Yn it Fryske Hallum binne twa kaamfragminten fûn fan in saneamde **vendelhelm**. Mei dy fragminten koe in replika makke wurde fan sa'n helm, dy't no te sjen is yn it Fries Museum. Helmen lykas dizze kenne wy foaral út it 6de- en 7de-iuwske Sweden. Hoe't de helm dan yn Frisia telâne kaam is? Mooglik troch kontakt tusken machtige bestjoerders. Kinst dy fêst wol yntinke dat net samar elkenien sa'n helm ta syn beskikking hie!

Een elitehelm

In het Friese Hallum zijn twee kamfragmenten gevonden van een zogenaamde **vendelhelm**. Met deze fragmenten kon een replica worden gemaakt van zo'n helm, die nu te zien is in het Fries Museum. Helmen als deze kennen we vooral uit het 6de- en 7de-eeuwse Zweden. Hoe de helm dan in Frisia terechtgekomen is? Mogelijk door contact tussen machtige bestuurders. Je kunt je vast wel voorstellen dat niet zomaar iedereen zo'n helm tot zijn beschikking had!



Oda de terpehûn

Yn de tiid fan Redbad soargen bisten net allinnich foar iten en selskip: guon hiene ek in spirituele betsjutting. Foaral de bân mei hûnen en hynders wie spesjaal. Soms krigen grutte en âldere hûnen yn Frisia sels in eigen grêf! Dit teefke fan op syn minst tsien jier âld is dêr in foarbyld fan. Se is fûn yn Ferwert en krige yn 2025 fan it publyk de Aldgermaanske namme 'Oda'.

Oda de terpenhond

In de tiid van Redbad zorgden dieren niet alleen voor eten en gezelschap: sommige hadden ook een spirituele betekenis. Vooral de band met honden en paarden was speciaal. Soms kregen grote en oudere honden in Frisia zelfs een eigen graf! Dit teefje van minimaal tien jaar oud is daar een voorbeeld van. Ze is gevonden in Ferwert en kreeg in 2025 van het publiek de Oudgermaanse naam 'Oda'.



Sulveren munten

Om it jier 700 hinne waarden hast yn it hiele Noardseegebiet deselde soort sulveren munten makke. Dy munten hjitte **sceatta's**. Mei dy munten koene minsken dingen keapje en ferkeapje, yn stee fan guod te ruiljen. By Hallum is in grutte skat mei sceatta's fûn, dy't foar in grut part deselde opdruk hawwe: in man mei wyld hier en in slang. Undersikers tinke no dat dizze man net de heidske oppergod Woden is, mar Thuner, de tongergod.

Zilveren munten

Rond het jaar 700 werden bijna in het hele Noordzeegebied dezelfde soort zilveren munten gemaakt. Die munten heten **sceatta's**. Met die munten konden mensen dingen kopen en verkopen, in plaats van spullen te ruilen. Bij Hallum is een grote schat met sceatta's gevonden, die voor een groot deel dezelfde opdruk hebben: een man met wild haar en een slang. Onderzoekers denken nu dat deze man niet de heidense oppergod Wodan is, maar Donar, de dondergod.



In fertroud byld

Dit iere, Fryske kristlike objekt ferwiist yn foarm noch nei de heidenske god Woden. Kristus is werom te kennen oan in aureoal (krâns om 'e holle) mei in krús dertroch, mar dêrneist sjochst twa fûgels, dy't by Woden ek altyd ôfbylde waarden. Sa'n fertroud oandwaande godheid makke it miskien makliker foar de heidenen om op it kristendom oer te stappen. Wêr tinke jim dat dit objekt foar brûkt waard?

Lit de learlingen earst sels neitinke, sykje dêrnei bygelyks ris op ôfbyldingen fan in 'middeleeuws boekbeslag'.

Een vertrouwd beeld

Dit vroege, Friese christelijke object verwijst in vorm nog naar de heidense god Wodan. Christus is te herkennen aan een aureool (ring om het hoofd) met een kruis erdoor, maar daarnaast zie je twee vogels die bij Wodan ook altijd afgebeeld werden. Zo'n vertrouwd aandoende godheid maakte het misschien makkelijker voor de heidenen om op het christendom over te stappen. Waarvoor denken jullie dat dit object werd gebruikt?

Laat de leerlingen eerst zelf nadenken, zoek daarna bijvoorbeeld eens op afbeeldingen van een 'middeleeuws boekbeslag'.